
SERİ

B

CİLT

41

SAYI

3 - 4

1991

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ

ORMAN FAKÜLTESİ

DERGİSİ

AVRUPA TOPLULUĞU TARAFINDAN YAPILAN KORUNAN ALAN SINIFLANDIRMASI VE ÜLKEMİZDEKİ KORUNAN ALANLARIN BİR DEĞERLENDİRMESİ

Ar. Gör. Yalçın KUVAN¹⁾

Kısa Özet

Doğal kaynakların aşırı derecede ve bilinçsiz kullanımının önüne geçmek, daha etkin bir doğa koruma politikasının izlenmesi için ülkeler arasındaki işbirliği ve dayanışmayı artırmak amacıyla özellikle gönüllü kuruluşlar aracılığıyla uluslararası kriterler geliştirilmiş ve bunlar ülkelerin dikkatine sunulmuştur. Avrupa Topluluğu tarafından yapılan korunan alan sınıflandırması da bunlardan bir tanesidir.

Ülkemizin kendine özgü koşulları gözden uzak tutulmamak şartıyla bu gibi çalışmaların izlenmesi, benzer ve farklı yönlerin ortaya konması "doğa koruma" alanındaki etkinliklerimizin daha sağlıklı ve bilimsel bir niteliğe bürünmesini sağlayacaktır.

1. GİRİŞ

Dünyadaki hızlı nüfus artışı, sanayileşme ve şehirleşme hareketleri ve günümüz toplumlarının belirgin özelliği olarak göze çarpan aşırı tüketim arzusu doğa kaynakları üzerindeki baskıları çoğaltmış, hatta varlıklarını tehdit eder hale gelmiştir.

Doğal kaynaklar üzerindeki söz konusu olumsuzluklar arttıkça, ülkeler bu sorunu çözmek için bir araya gelme ihtiyacı duymuş, sorun yerel düzeyden bölgesel hatta küresel bir düzeye ulaşmıştır.

Doğal kaynakların aşırı derecede ve yanlış kullanılmasının önüne geçmek, bilimsel esaslara dayalı olarak kullanımı ve yönetimini sağlamak ve etkin bir koruma gerçekleştirmek üzere ulusal ve uluslararası çabalarla birçok ülkede bazı doğa kaynaklarının "korunan alan" statüsüne kavuşturulması girişimleri başlamıştır.

1) İ. Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası Anabilim Dalı

Korunan alanlarla ilgili olarak ülkeler arasında bilim, eğitim ve yönetim alanlarında işbirliği sağlanması açısından ülkemiz ve dünyadaki gelişmelerin dikkatle izlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle çalışmamızda, Avrupa Topluluğu tarafından yapılan "Korunan Alan" sınıflandırması ve ülkemizde yasal açıdan korunan alan statüsüne giren Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanı, Muhafaza Ormanları, Av Koruma-Üretim ve Yerleştirme Alanları, Özel Çevre Koruma Bölgeleri ve Sit Alanları incelenerek bir değerlendirme yapılmıştır.

2. AVRUPA TOPLULUĞU'NDA KORUNAN ALANLARIN SINIFLANDIRILMASI

Avrupa Topluluğu tarafından 1980 yılında önerilen sınıflandırma sistemine göre, korunan alanlar koruma derecesinin yoğunluğuna göre, aşağıdaki gibi 8 farklı kategoriye kapsayacak şekilde sınıflandırılmıştır (COUNCIL OF EUROPE 1985):

1. Mutlak Doğa Rezerv Alanları
2. Doğa Rezerv Alanları
3. Milli Parklar
4. Doğal veya Yarı Doğal Peyzaj Koruma Alanları
5. Düzenlenmiş Peyzaj Koruma Alanları
6. Korunan Kültürel Anıtlar ve Doğal Oluşumlar
7. Özel Amaçlı Korunan Alanlar
8. Yeşil Kuşaklar

Her bir alana ilişkin özet bilgiler aşağıda yer almaktadır:

2.1. Mutlak Doğa Rezerv Alanları

Mutlak doğa rezerv alanları doğal ya da yarı doğal peyzajları içeren alanlardır. Bu alanlar, yüksek doğallık derecesine sahip ya da kapsamlı bir düzenleme sonucu meydana gelen peyzajların oluşturduğu;

- Özel bir öneme sahip flora, fauna ya da jeolojik oluşum ya da,
- Özel bir vejetasyon ya da biyotik topluluklar yoluyla

karakterize edilirler. Bu özelliklerden biri ya da daha fazlasının varlığına göre koruma çalışmaları yürütülür. Alanın yoğun ve olumsuz etkilerden uzak tutulması için mutlak koruma uygulanır. Küçük alanlarda gerçek (aktüel) rezervlerin korunması için bir tampon zon gereklidir. Bu, aynı zamanda daha büyük alanlar için de fayda sağlar.

Yönetim etkinlikleri bir yönetim planına göre yürütülür ve bu planların uygulanmasına sadece, mevcut vejetasyon ve biyotik toplulukların korunması şartıyla izin verilir. Bu geleneksel bir yaklaşım olarak algılanabilir. Modern teknikler (çayırların biçilmesi, bozuk otlaklara yapılan müdahaleler, erozyon ve su kontrolü vb. gibi) ancak koruma amacının başarıya ulaşmasına yardımcı olacaksa kullanılabilir.

Bu alanlar tamamen halka kapalıdır. Av hayvanlarının toplanması, avcılık ve balıkçılık yasaklanmıştır. Ancak yönetim etkinliklerini yürütmek, bilimsel araştırmalar ve eğitim gibi özel amaçları gerçekleştirebilmek için bu alanlara girebilir.

2.2. Doğa Rezerv Alanları

Doğa rezerv alanları, mutlak doğa rezerv alanları gibi özel bir flora, fauna ve jeolojik oluşum ya da bir vejetasyon ve biyotik topluluklar yoluyla karakterize olunan doğal ya da yarı doğal peyzajları içeren alanlardır. Bu alanların niteliklerinin uzun süreler yaşatılabilmesi için yüksek bir koruma derecesine gereksinim vardır. Büyük alanlarda gerçek (aktüel) rezervlerinin korunabilmesi için bir tampon zon çoğu kez arzu edilir. Küçük alanlarda ise bu bir zorunluluktur.

Yönetim etkinlikleri vejetasyon ve biyotik toplulukları korumaya ve alanın dışındaki zararlı etkileri kontrol altına almaya yönelik olmalıdır. Modern teknikler kullanılarak yapılan insan müdahaleleri zararlı yan etkilere yol açmayacaksa kullanılabilir. Av hayvanlarının toplanması ve avcılık yasaklanmıştır, eğer böyle bir yasaklama söz konusu değilse, özel av hayvanı türlerinin korunması gereklidir. Yerel şartlara bağlı olarak kontrollü balıkçılığa izin verilebilir.

Doğal rezerv alanları A ve B tipi olmak üzere ikiye ayrılır.

A tipi doğa rezerv alanları özel şartlar altında genellikle halka açıktır. Bunun yanında aşağıdaki eylemler yasaktır;

- Motorlu ulaşımın bütün biçimleri,
- Belirli patikalar, yollar ya da su yollarının izlenmemesi,
- Piknik yapmak, maden aramak ya da çıkarmak,
- Bitkilere ya da hayvanlara zarar vermek,
- Alana hayvanları (köpek gibi) getirmek.

Halka açık doğa rezerv alanları çok sayıda ziyaretçi tarafından beğenilen ve tercih edilen yerlerdir. Bununla birlikte bu alanların nitelikleri, amaçları ve kullanım özellikleri hakkındaki bilgilerin ziyaretçilere verilmesi gerekir.

B tipi doğa rezerv alanları ise, av hayvanları koruma alanları, göçmen kuşların uğrak noktaları, koruma ormanları, entomolojik rezervler, jeomorfolojik rezervler gibi tamamen belirli bir işleve sahip alanları kapsamaktadır. Bu alanlar tamamen, kısmen ya da yılın belirli dönemlerinde halka kapalı olabilir.

2.3. Milli Parklar

Milli parklar, doğal ve yarı doğal peyzajların oluşturduğu minimum 1000 hektarlık alana sahip oldukça büyük yerlerdir. Milli parklar aynı zamanda;

- İnsan kullanımı ve uğraşısı ile büyük bir değişikliğe uğramamış bir ya da daha çok ekosistemi içeren, bitki ve hayvan türlerine, jeomorfolojik yörelere, biyotik topluluklara ve doğal manzara güzelliklerine sahip, bilimsel, eğitsel ve rekreasyonel açıdan özel bir önemi olan;

- Tüm alan içerisindeki kullanımların ve zararlı etkilerin önlenmesi ya da kısıtlanmasına ek olarak, jeomorfolojik, ekolojik ve estetik alandaki yasaklamaların etkin biçimde uygulanmasına ilişkin önlemlerin ülkenin en yüksek yetkili organınca alınması gerekli olan;

- Kültürel, ruhsal, eğitsel ve rekreasyonel amaçlar için özel şartlar altında ziyaretçilerin girişine izin verilen yerlerdir.

Bir milli parkın tamamının yönetimi bir kurumun sorumluluğundadır ve bir yönetim planına göre etkinlikler yürütülür.

Ayrıca aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi gerekir;

Park içinde motorlu ulaşım belirli yollara bağlanmalı, uzun yürüyüşler tesbit edilmiş yaya-yolları üzerinde yapılmalıdır.

Yüzme havuzları, binicilik okulları, kamp alanları ve tatil siteleri gibi yoğun rekreasyonel eylemlerin gerçekleştirildiği tesisler parkın dışında tutulmalıdır.

Yayın ve tanıtım faaliyetleriyle halkın bilgilendirilmesi ve eğitilmesine çalışılmalıdır.

2.4. Doğal ya da Yarı Doğal Peyzaj Koruma Alanları

Bu alanlar, üstün biyolojik ve peyzaj değeri olan doğal ya da yarı doğal vejetasyonla kaplı alanlardır (sulak alanlar ya da ormanlar gibi). Doğa rezerv alanları, ormancılık rezervleri, av hayvanlarını koruma alanları, kutsal yerler bir doğal ya da yarı doğal peyzaj koruma alanının özelliklerini taşıyabilir.

Bu alanlar doğa koruma, ormancılık, rekreasyon, toprak erozyonunu önleme gibi bir ya da daha fazla fonksiyonu yerine getirebilirler.

Eğer bu alanların korunması ulusal kanunlarla sağlanamıyorsa, planlama kararlarında koruma sağlanmalı ya da merkezi yönetim tarafından bu husus düzeltilmelidir.

Bu alanlarda görevliler dışında yerleşime izin verilmemektedir.

Bir takım rezervler dışında genellikle yaya olarak girişler serbesttir, fakat motorlu araçlar için sıkı kurallar vardır.

Rekreasyon için uygun olan bu alanlarda ziyaretçi merkezleri ve doğa patikaları yoluyla danışma kolaylıkları sağlanmalıdır.

2.5. Düzenlenmiş Peyzaj Koruma Alanları

Bu alanlar, yarı-doğal peyzajlarla birlikte tarım yapılan arazinin büyük bir kısmını kapsarlar. Genelde modern tarım baskın olmasına rağmen; çitler, sazlık araziler, su birikintileri, dereler ve dağ otlakları gibi doğal güzelliklerin oluşturduğu peyzaj özellikleri göze çarpar. Nitekim bu alanlar hem biyolojik hem de kültürel değerler açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Peyzaj bir bütün olarak farkedilir şekilde bir çekiciliğe sahiptir.

Yerleşmeler açısından, peyzaj bütünlüğünü bozmayacak evler, çiftlikler, küçük kasabalar göze çarpar.

Doğal, kültürel ve peyzaj değerleri, koruma planları yoluyla ya da merkezi yönetim altındaki tüm alanın kontrol edilmesiyle mümkün olduğu kadar etkili biçimde korunur. Yönetimden sorumlu yetkili organ arazi kullanımı, yerleşme ve çevresel kirlenmeyle ilgili sınırlamaları düzenler ve kontrol eder.

Hem günlük hem de uzun süreli rekreasyonel eylemlere rastlanır. Olanaklar ölçüsünde fazla sayıda rekreasyonel tesisler yer almaktadır. Kitlesele rekreasyonel eylemler mümkün olduğu kadar alanın dışında tutulur.

2.6. Korunan Kültürel Anıtlar ve Doğal Oluşumlar

Bunlar, üstün peyzaj ve kültürel değerleri ile rekreasyon açısından çok cazip özellikleri olan sınırlı büyüklüğe sahip coğrafik birimlerdir.

Bu gibi alanların özelliklerini taşıyan yerlere örnek olarak aşağıdaki yerleri gösterebiliriz.

- İbadethaneler, mezarlıklar ve çeşitli jeolojik oluşumlar gibi tarihsel kalıntılar ya da harabeler.

- Yarı doğal bir peyzaj ve araziyle birlikte bir bütünlük oluşturan, tarihsel bir değer taşıyan yapıların bulunduğu ve gelişmiş bir yönetim birimine sahip araziler.

- Çok sayıda ziyaretçi çeken, rekreasyonel ve eğitsel öneme sahip çağlayanlar, kaya şekilleri ve diğer doğal güzellikler.

Bu tür yerlerin korunması bölgesel ya da ulusal düzeyde alınan planlama kararları ya da kanunlarla sağlanır.

2.7. Özel Amaçlı Korunan Alanlar

Farklı koruma kurallarına sahip alanlar bu kategoriye girer. Burada asıl amaç biyolojik ve peyzaj değerlerini korumak değil, tarımsal etkinlikler için uygun arazileri, verimli toprakları korumak ya da toprak erozyonunu önlemek için vejetasyonu korumaktır.

Koruma genellikle merkezi yönetim kararları ya da yerel planlama kararları yoluyla sağlanır.

Korunması gerekli olan değerlerin farklılığına göre alandan alana farklı yönetim tarzları uygulanabilir.

2.8. Yeşil Kuşaklar

Yeşil kuşaklar, ağaç ve dalların değişik tertiplerinin, oyun alanlarının, gösterişli havuzların bir park içinde yer aldığı geniş düz arazileri kapsamaktadır. Yeşil kuşaklar, hem açık düzenlenmiş peyzajların kentsel yerleşmelerden korunması böylece çarpık kentleşme ve peyzaj kirliliğinin önlenmesi, hem de kent sakinleri için bir rekreasyon alanı olması açısından önemli işlevler üstlenmiştir.

Amaçları buna göre tesbit edilmiş bir yönetim ve doğal peyzaj mimarlığı ilkeleri uygulandığı takdirde yeşil kuşaklar uzun dönemde bir yarı-doğal peyzaj haline gelebilir.

3. ÜLKEMİZDE YASAL AÇIDAN KORUNAN ALANLAR

Ülkemizde yasal açıdan korunan alanları Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanı, Muhafaza Ormanları, Av Koruma-Üretme ve Yerleştirme Alanları, Özel Çevre Koruma Bölgeleri ve Sit Alanları olmak üzere 8 grupta toplayabiliriz.

Bu alanlarla ilgili halen yürürlükte bulunan yasalar ise; 3180 sayılı Su Ürünleri Kanunu, 2872 Sayılı Çevre Kanunu, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu, 3190 sayılı İmar Kanunu ve 6831 sayılı Orman Kanunu'dur.

İlgili yasalardan hareketle ülkemizde yasal açıdan korunan alanlara ilişkin kısaca şu bilgileri verebiliriz:

Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alanı'nın tanımları 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nda yapılmıştır. Buna göre;

3.1. Milli Park

"Bilimsel ve estetik bakımdan milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değerleri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarıdır."

Ülkemizde yaklaşık 700.000 hektar alanı kapsayan 30 adet milli park vardır.

3.2. Tabiat Parkı

"Bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarıdır."

Ülkemizde 47.000 hektar alanı kapsayan 11 adet tabiat parkı bulunmaktadır.

3.3. Tabiat Anıtı

"Tabiat ve tabiat olaylarının meydana getirdiği özelliklere ve bilimsel değerlere sahip ve milli park esasları dahilinde korunan tabiat parçalarıdır."

Ülkemizde 73 hektar alanı kapsayan 53 adet tabiat anıtı bulunmaktadır.

3.4. Tabiatı Koruma Alanı

"Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarıdır."

Ülkemizde 82.000 hektar alanı kapsayan 32 adet tabiatı koruma alanı bulunmaktadır.

3.5. Av Koruma Üretme ve Yerleştirme Alanları

Av ve yaban hayvanlarının ve yaşam ortamlarının korunması ve iyileştirilmesi, avcılığın teknik, idari ve yasal açıdan düzenlenmesi, yaban hayatı kaynaklarının etüd ve envanterinin yapılması, av ve yaban hayvanlarının üretimlerinin sağlanması amacıyla kurulmuş alanlardır.

Ülkemizde av-yaban hayatı çalışmalarının yasal dayanağı 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'dur. Halen 1.668.000 hektar alanı kapsayan 97 adet Av Koruma ve Üretme Sahası bulunmaktadır. Bunun yanında, üretme istasyonlarında üreyen hayvanların uygun yaşama ortamlarında tabiata salındığı 30 adet av yerleştirme alanı vardır (ORMAN BAKANLIĞI 1993).

3.6. Özel Çevre Koruma Bölgeleri

Ülke ve dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan çevre kirlenmeleri ve bozulmalarına duyarlı alanların, doğal güzelliklerin gelecek nesillere ulaşmasını sağlamak amacıyla belirlenmiş alanlardır.

1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. maddesine göre ilan edilen ve edilecek özel çevre koruma bölgelerinin, sahip olduğu çevre değerlerini korumak, mevcut çevre sorunlarını gidermek ve gerekli tedbirleri almak, koruma ve kullanma esaslarını belirlemek, imar planları ve mevcut planlarda gerekli revizyonları yapmak üzere 1989 tarihli ve 383 sayılı kanun hükmünde kararname ile "Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı" kurulmuştur.

Ülkemizde halen 418.800 hektar alanı kapsayan 12 adet özel çevre koruma bölgesi bulunmaktadır (II. ÇEVRE ŞURASI 1994).

3.7. Muhafaza Ormanları

1956 tarihli ve 6831 sayılı "Orman Kanunu"nun 23. maddesinde muhafaza ormanlarına değinilmekte ve şu açıklama yapılmaktadır; "Arazi kayması ve yağmurlarla yıkanması tehlikesine maruz olan yerlerdeki ormanlarla, meskun mahallerin havasını, şose ve demiryollarını, toz ve kum

fırtınalarına karşı muhafaza eden ve nehir yataklarının dolmasının önüne geçen veya memleket müdafaası için muhafazası zaruri görülen devlet ormanları veya maki veya fundalarla örtülmüş yerler daimi olarak; tahrip edilmiş veya yangın görmüş devlet ormanları da istihsal ormanı haline gelinceye kadar Orman Bakanlığı'nca muhafaza ormanı olarak ayrılabilirler."

Ülkemizde toplam alanları 368716.47 hektar olan 40 adet muhafaza ormanı bulunmaktadır (ÖZDÖNMEZ / ŞAD 1983).

3.8. Sit Alanları

1983 tarihli ve 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu"nun 3. maddesinde tanımlandığı şekliyle sit alanları; "Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özelliklerinin korunması gerekli alanlardır."

Ülkemizin birçok yöresinde doğal ve kültürel değerlere sahip sit alanlarına rastlanmaktadır.

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Avrupa Topluluğu tarafından yapılan korunan alan sınıflandırmasından hareketle ülkemizdeki korunan alanlara ilişkin değerlendirmelerimizi şu noktalarda toplayabiliriz:

- Benzer bir sınıflandırmanın IUCN (Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) tarafından da yapıldığı göz önünde bulundurularak Avrupa Topluluğu ve diğer uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan korunan alan sınıflandırmaları incelendiğinde, tesbit edilen koruma statülerinin çoğunun ülkemizde de bulunduğu görülmektedir. Ancak her bir korunan alanın niteliklerinin tesbit edilerek, koruma amacına uygun bir yönetim izlendiği söylenemez.

- Avrupa Topluluğu'nun yaptığı sınıflandırmada yüksek koruma derecesinden düşük koruma derecesine doğru birbirinden ayrı niteliklere ve yönetim tarzına sahip korunan alanlar sıralanmıştır. Ülkemizde ise nitelikleri birbirinden farklı korunan alanların bir çoğu aynı statü altında toplanmıştır. Örneğin, "milli park" statüsündeki alanların, "mutlak doğa rezerv alanı", "doğa rezerv alanı", "korunan kültürel anıtlar ve doğal oluşumlar" gibi alanları da içerdiği görülmektedir. Böylelikle, söz konusu alanlardaki doğal ve kültürel değerlerin, yararlanma biçimlerinin, yönetim amacının farklılığından kaynaklanan hatalı uygulamalara rastlanmaktadır.

- Avrupa Topluluğu tarafından yapılan korunan alan sınıflandırmasına göre her bir korunan alandaki etkinliklerin bir yönetim planına (master plan) göre yürütüleceği ve bu planın uygulanmasına önceden tesbit edilmiş amaçlara ve yararlanma biçimlerine uyulduğu taktirde izin verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ülkemizde ise bazı millî parklar dışındaki alanların master planı yapılmamıştır. Bu yüzden bir an önce bütün korunan alanların uluslararası standartlara uygun bir master plana kavuşturulmaları ve buna göre yönetilmeleri gerekir.

- Bu sınıflandırmada millî parklarla ilgili bölümde parkın tamamının yönetiminin bir kurumun sorumluluğunda olması gerektiği belirtilmektedir. Oysa ülkemizde millî park, tabiat parkı, tabiatı koruma alanı statüsündeki korunan alanların yönetimi 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu ile Orman Bakanlığı bünyesindeki "Millî Parklar ve Av-Yaban Hayatı" Genel Müdürlüğü'ne verilmesine rağmen, bu alanlar turizm alan ve merkezi sayılan yerlerde ise Turizm Bakanlığı, Özel Çevre Koruma bölgelerinde ise Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı devreye girmekte ve bir yönetim kargaşası yaşanmaktadır.

- Avrupa Topluluğu'nun yaptığı sınıflandırmada dikkatimizi çeken bir başka nokta ise rekreasyonel kullanımlara ilişkindir. Koruma derecesinin yoğunluğuna göre, yoğun rekreasyonel eylemlerin ya alanın dışında tutulması ya da alanın sahip olduğu kaynak değerlerine zarar vermeyecek bireysel rekreasyonel eylemlere izin verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca kamp alanları, ta-

til siteleri gibi yoğun yerleşmelere yol açacak ve alanın doğal yapısıyla uyuşmayan yapılaşmalara gidilmemesi önerilmektedir. Ülkemizde bu konuda da yanlış uygulamalara rastlanmakta, özellikle turizm amacıyla yoğun yerleşmelere yol açan doğal ve kültürel değerlere zarar veren tesisler yapılmaktadır.

- Avrupa Topluluğu tarafından yapılan sınıflandırmada üzerinde durulan noktalardan biri de rekreasyonel önemi olan yerlerde ziyaretçi merkezleri ve doğa patikaları yoluyla ziyaretçilerin bu gibi alanlardan kaynak değerlerini koruyarak yararlanmalarını sağlayacak tanıtıcı bilgilerin verilmesidir. Ülkemizde tabiat parkları, milli parklar, tabiat anıtları ve orman rekreasyon alanları gibi rekreasyonel kullanımlar açısından büyük önem taşıyan yerlerde, doğal ve kültürel kaynak değerleri, tesisler hakkında bilgi veren, alan içindeki objeleri örnekleriyle ya da fotoğraflarıyla tanıtan ve alan içinde uyulacak kuralları gösteren bir ziyaretçi merkezinin oluşturulması gerekmektedir. Ayrıca, alan içerisinde insanları doğaya yaklaştırmayı amaçlayan ve flora ve fauna çeşitleriyle ilgili bilgilerin artmasını, temel ekoloji ilkelerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayan doğa patikaları oluşturulmalıdır.

Ülkemizin sözünü ettiğimiz aksaklıklardan arınmış uluslararası kriterlere ve bilimsel esaslara uygun bir doğa koruma politikasına kavuşması için, kendine özgü koşullar yanında uluslararası girişim ve gelişmeleri de dikkate alan bir yaklaşım içinde olması gerekir.

KAYNAKLAR

COUNCIL OF EUROPE, 1985: Protected Marine Areas, Nature and Environment Series, No. 31, Strasbourg.

ÇEVRE BAKANLIĞI, 1994: II. Çevre Şurası Çalışma Belgesi, İstanbul.

KÜLTÜR BAKANLIĞI, 1990: Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Mevzuatı, Ankara.

ORMAN BAKANLIĞI, 1993: Cumhuriyetimizin 70. Yılında Milli Parklar ve Yaban Hayatı, Seri No. 1, Yayın No. 1, Ankara.

ORMAN BAKANLIĞI, 1993: I. Ormancılık Şurası Komisyon Raporları, Ankara.

ÖZDÖNMEZ, M. - ŞAD, H.C., 1983: Türkiye'de Koruma Ormanları. İ.Ü. Orman Fak. Yayını No. 315/1348, İstanbul.